

været med på vognen, og jeg har rost de unge Socialdemokrater, der tager afstand fra den samme periode som jeg gør. Det må hr. Per Kaalund da også have hørt, ellers vil jeg godt sige det én gang til. Men man svigtede i de 7 år, jeg beklager at måtte sige det.

Formanden:

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Et pluralistisk demokrati er kendetegnet ved bl.a. at have en fri og uafhængig forskning, som staten ikke blander sig i, og som staten i mindst muligt omfang søger at påvirke. Det kan være begrænset af, at staten bevilger penge; der ligger der en begrænsning i friheden, men omvendt er det selvfølgelig også nødvendigt for at have en fri forskning, at der er nogle offentlige midler dertil.

Når det gælder den historiske forskning, er det samtidig vigtigt at understrege, at en forudsætning for historisk forskning er, at der er en arkivlov, som er så lidt restriktiv som muligt. Det er et synspunkt, som vi har fremhævet gang på gang og fremsat forslag om, men et flertal i Folketinget har afvist, at man skulle have en mere fri adgang til arkiverne.

Hvis der er offentlige myndigheder, som man mener har svigtet eller direkte kan se har svigtet, er det helt naturligt, at man nedsætter offentlige undersøgelseskommissioner; så er det det offentlige, der har en pligt til at sørge for, at det offentlige bliver undersøgt.

Det var derfor, vi var aktive i forbindelse med nedsættelse af Farunkommissionen, som skulle blotlægge, hvordan det i en mønsterkommune med Venstres styreform kunne gå så gruelig galt, og det er også derfor, vi var aktivt med i forbindelse med nedsættelse af PET-kommissionen, netop ud fra en betragtning af, at når det offentlige svigter, er det offentlige også forpligtet til at gribe ind, også selv om det måske ikke er bevist, at det har svigtet, men hvor man i hvert fald har en mistanke om, at der er problemer i det.

I det omfang man vil inddrage andre ting i forbindelse med en offentlig undersøgelse, kan det også være relevant, og det er derfor, forslaget blev udvidet til også at gælde andre forhold, som det blev tilfældet med hensyn til PET-undersøgelsen.

Når det gælder undersøgelse af indre konflikter eller konflikter i det danske samfund under

den kolde krig, som denne her forespørgsel handler om, må man sige, at det ikke er staten som sådan, der har en forpligtelse til at sikre, at der bliver forsket, men det er derimod statens forpligtelse at sikre, at der er adgang til at kunne foretage forskningen, fordi forskningen er uafhængig af staten.

Er der mennesker, der begår noget ulovligt, dengang som i dag, er det klart, at så er det noget, som politiet og efterretningsvæsenet skal tage sig af. Hvis man derimod ønsker bestemte ting i historien belyst, er det vigtigt, at vi har den størst mulige adgang til kilderne.

Kl. 17.50

Er der ønsker om at fremme bestemte dele af forskningen, kan man selvfølgelig sige: Det område vil vi gerne fremme, og så vil vi gerne give nogle midler til det, men så skal det også styres uafhængigt af uafhængige forskere.

Det, der f.eks. skete omkring magtudredningen, var, at man gav nogle penge til det, men så var det forskerne selv, der skulle styre, og så kunne alle forskere gå ind i den forbindelse.

Institut for Internationale Studier, som det hedder nu, er en mellemting mellem en statslig institution og så alligevel en fri institution. Det er vel begge dele. Men det er jo ikke uproblematisk med den konstruktion det har, og det er heller ikke uproblematisk, at det er en af de vigtige aktører fra 1980'erne, som er bestyrelsesformand. Uanset at bestyrelsesformanden jo ikke blander sig i den slags ting, er det alligevel ikke uproblematisk.

Derimod er det helt afgørende, at der ud over det, man har allerede, er frie forskere, der får adgang, også i større udstrækning. Det, som regeringen har lagt op til, giver jo ikke en sikkerhed. Den vedtagelse, der ligger, giver ikke en sikkerhed, fordi der ikke er klagemulighed. Der står, at der skal være den samme adgang, som instituttet selv bestemmer omfanget af. Det vil sige, at hvis der er nogle, der vil lave noget andet, er det ikke sikkert, at de får lov til det. Og de har i hvert fald ikke mulighed for at klage i den forbindelse.

Det synes vi altså er underligt at Dansk Folkeparti er tilfredse med. Men det er måske, fordi man tror, at den undersøgelse, man gerne vil have lavet ud over den officielle undersøgelse, får man lavet ad denne vej. Men der har vi det sådan, at ligegyldigt hvem der vil lave en undersøgelse, som har til formål at undersøge dette felt eller andre felter, skal de have mulighed for det.